

Bruxelles, 17.1.2018
COM(2018) 23 final

2018/0007 (NLE)

Propunere de

RECOMANDARE A CONSILIULUI

privind promovarea valorilor comune, a educației favorabile incluziunii și a dimensiunii europene a predării

{SWD(2018) 13 final}

EXPUNERE DE MOTIVE

1. CONTEXTUL PROPUNERII

- **Temeiurile și obiectivele propunerii**

Așa cum a subliniat președintele Juncker în discursul său privind starea Uniunii din 2017 „*Europa este mai mult decât o piață unică. Mai mult decât o chestiune de bani, mai mult decât o monedă, mai mult decât euro. A fost întotdeauna o chestiune de valori.*”¹ Potrivit articolului 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană, „*Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați*”.

Aceste valori comune ne reprezintă și constituie temelia democrațiilor noastre naționale. Mai mult decât atât, ele sunt liantul Uniunii Europene care a strâns laolaltă țări, comunități și oameni într-un proiect politic unic, asigurând Europei cea mai îndelungată perioadă de pace de până acum, de la depășirea dezbinărilor profunde din Europa imediat după Al Doilea Război Mondial la reunificarea Europei cu țările din Europa Centrală și de Est după 1989. Pe aceste valori se întemeiază o Uniune socială, democratică și pașnică, ele nefiind valabile numai în interiorul granițelor ei, ci reprezentând-o pe întreg mapamondul.

Așa cum s-a subliniat în Documentul de reflecție privind dimensiunea socială a Europei, „*potrivit standardelor mondiale, societățile europene sunt locuri de trai prospere și înstărite. Acestea au cele mai ridicate niveluri de protecție socială din lume și ocupă un loc fruntaș în ceea ce privește bunăstarea, dezvoltarea umană și calitatea vieții*”². Cu toate că Uniunea cunoaște o creștere puternică, iar rata șomajului se află la cel mai scăzut nivel din 2009, atunci când sunt întrebați despre viitor, mulți cetățeni își exprimă neliniștea și preocuparea, în special pentru generațiile viitoare. Uniunea și statele sale membre se confruntă cu o varietate de provocări, printre care populismul, xenofobia, naționalismul care instigă la dezbinare, discriminarea, răspândirea știrilor false și dezinformarea, precum și radicalizarea. Aceste fenomene ar putea constitui o amenințare serioasă la adresa fundamentelor democrațiilor noastre, ar putea submina încrederea în statul de drept și în instituțiile democratice și ar putea sta în calea sentimentului comun de apartenență existent atât în interiorul fiecăreia dintre societățile noastre europene, cât și între acestea.

Democrația noastră nu poate funcționa decât dacă este considerată legitimă de cetățenii în slujba cărora se află, atât la nivel național, cât și la nivelul întregii Uniuni. Există semne îngrijorătoare că valorile noastre comune și rolul democrației naționale și europene nu s-au întipărit suficient în mințile cetățenilor, ceea ce riscă să le erodeze și să pună la încercare coeziunea societăților din statele membre, dar și la nivelul UE. Promovarea acestor valori comune înscrise în articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană este vitală pentru a ne consolida democrațiile naționale și pentru a întări Uniunea.

Este esențial să dispunem de educație și formare favorabile incluziunii și de înaltă calitate, la toate nivelurile, pentru a putea asigura mobilitatea și integrarea socială, pentru a le oferi

¹ Discursul privind starea Uniunii, 13 septembrie 2017 — https://ec.europa.eu/commission/state-union-2017_ro.

² A se vedea Documentul de reflecție privind dimensiunea socială a Europei, COM/2017/0206 final, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-social-dimension-europe_ro.pdf

cetățenilor cunoștințele și competențele de care au nevoie pentru a reuși pe piața forței de muncă, dar și pentru a promova competențele gândirii critice și o înțelegere mai profundă a valorilor noastre comune.

În unele state membre, învățământul oferă și instruire civică națională. În aceste cursuri se pot trata motivele pentru care statele membre au ales în mod voluntar să coopereze și să se integreze într-o Uniune Europeană. Necunoașterea originilor UE, a motivelor pentru care a fost creată și a principiilor sale de funcționare favorizează dezinformarea și împiedică formarea unor opinii în cunoștință de cauză referitoare la acțiunile Uniunii. În plus, cunoașterea diversității sociale, religioase și culturale, a patrimoniului, a tradițiilor și a realităților politice din propria țară, din alte state membre și din alte țări din lume este fundamentală pentru cultivarea respectului reciproc, a înțelegerii și a cooperării în cadrul statelor membre și între acestea, dar și cu lumea în general.

Această cunoaștere va ajuta la protejarea democrației la toate nivelurile și va contribui, în schimb, la crearea unui sentiment comun de apartenență la nivel european.

Prezenta recomandare are la bază patru obiective: promovarea valorilor comune la toate nivelurile de învățământ, stimularea educației favorabile incluziunii, încurajarea unei dimensiunii europene a predării fără a aduce atingere prerogativelor naționale în acest domeniu, precum și sprijinirea cadrelor didactice și a predării. Prezenta recomandare încurajează statele membre și Comisia să facă schimb de informații și de bune practici și să elaboreze politici atât la nivel național, cât și la nivelul UE. Angajamentele statelor membre au un caracter voluntar, iar fiecare stat membru decide ce abordare adoptă pentru a le pune în practică.

Pentru a atinge obiectivele de mai sus și pentru a sprijini statele membre în aceste demersuri, Comisia va lua măsuri care să intensifice schimburile virtuale între școli, cu precădere prin intermediul rețelei e-Twinning, și să sporească mobilitatea școlară prin programul Erasmus+. Fondurile structurale și de investiții europene pot contribui la sprijinirea formării cadrelor didactice sau la finanțarea infrastructurii care asigură o educație favorabilă incluziunii.

• **Context**

Prezenta recomandare se bazează pe [*Declarația privind promovarea prin educație a spiritului cetățenesc și a valorilor comune ale libertății, toleranței și nediscriminării*](#), adoptată la o reuniune ministerială informală care a avut loc la Paris, în data de 17 martie 2015. În Declarația de la Paris, miniștrii educației au făcut apel să se acționeze la toate nivelurile de guvernământ pentru a consolida rolul educației în promovarea spiritului civic și a valorilor comune, consolidând coeziunea socială și ajutând tinerii să devină membri responsabili, flexibili și activi ai diverselor noastre societăți favorabile incluziunii³. Ei au identificat totodată patru obiective generale pentru cooperarea la nivelul UE:

- să se asigure că tinerii și copiii dobândesc competențe sociale, civice și interculturale, prin promovarea valorilor democratice și a drepturilor fundamentale, a incluziunii sociale și a nediscriminării, precum și a cetățeniei active;
- să se îmbunătățească gândirea critică și alfabetizarea mediatică, în special în ceea ce privește utilizarea internetului și a platformelor de comunicare socială,

³ Declarația de la Paris, 17 martie 2015 - http://ec.europa.eu/education/news/20150316-paris-education_en.

astfel încât să se dobândească rezistență la discursurile care dezbină, la polarizare și la îndoctrinare;

- să se stimuleze educarea copiilor și tinerilor dezavantajați, asigurându-se că sistemele noastre de educație și de formare răspund nevoilor lor;
- să se promoveze dialogul intercultural prin toate formele de învățare, în colaborare cu alte politici relevante și cu părțile interesate.

Prezenta recomandare continuă totodată lucrările prevăzute în *comunicarea Comisiei privind sprijinirea prevenirii radicalizării care duce la extremism violent*⁴, adoptată în urma atacurilor teroriste din Europa. Comunicarea menționată a subliniat contribuția importantă pe care o are educația la identificarea și protejarea tinerilor expuși riscului de radicalizare și la abordarea cauzelor profunde ale acestui fenomen.

În plus, în [Declarația de la Roma](#)⁵ din 25 martie 2017 se afirmă că ar trebui să avem o Uniune „în care tinerii primesc cea mai bună educație și formare și în care pot studia și găsi locuri de muncă pe întregul continent” și care „păstrează patrimoniul nostru cultural și promovează diversitatea culturală”.

În [Cartea albă privind viitorul Europei](#)⁶, Comisia subliniază contribuția pe care o au valorile la crearea unei istorii comune, în sensul că „sacrificiul generațiilor anterioare nu ar trebui uitat niciodată”. *Demnitatea umană, libertatea și democrația au fost câștigate cu greu și nu pot fi abandonate niciodată. Chiar dacă nu toți europenii de azi se pot raporta în același mod la atașamentul față de pace ca părinții sau bunicii lor, aceste valori fundamentale continuă să ne unească.*” Această idee este și mai accentuată de cei 70 de ani de pace durabilă care stau mărturie pentru valorile noastre comune și pentru înțelegerea noastră reciprocă.

În [Documentul de reflecție privind valorificarea oportunităților oferite de globalizare](#)⁷, Comisia a amintit că „*accesul egal la educație și formare de înaltă calitate este o metodă eficientă de redistribuire a bogăției într-o societate. Acest proces ar trebui să înceapă printr-un nivel ridicat de educație de bază și prin accesul persoanelor la formare și la dezvoltarea competențelor, indiferent de vârstă*”.

Înainte de discuția purtată pe marginea Agendei liderilor pe tema educației și culturii, care a avut loc la Göteborg în noiembrie 2017, Comisia a publicat, ca punct de pornire pentru dezbateri, comunicarea intitulată „[Consolidarea identității europene prin educație și cultură](#)”⁸. Textul subliniază că „*este în interesul comun al tuturor statelor membre să valorifice întregul potențial al educației și culturii, ca factori motrici ai creării de locuri de muncă, ai echității sociale și ai cetățeniei active, precum și ca mod de a trăi identitatea europeană în deplina sa diversitate*”.

• **Coerența cu dispozițiile deja existente în domeniul de politică vizat**

Pe lângă inițiativele menționate mai sus, în [Raportul comun](#) pentru 2015 al Consiliului și al Comisiei privind punerea în aplicare a Cadrelor strategice pentru cooperarea europeană în

⁴ Comunicarea Comisiei referitoare la sprijinirea prevenirii radicalizării care duce la extremism violent, COM(2016) 379 final.

⁵ <http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2017/03/25/rome-declaration/#>

⁶ Cartea albă privind viitorul Europei - Reflecții și scenarii pentru UE-27 până în 2025 [COM 2017(2025) final].

⁷ Documentul de reflecție privind valorificarea oportunităților oferite de globalizare, 10 mai 2017 - https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-harnessing-globalisation_ro.

⁸ Comunicarea Comisiei privind consolidarea identității europene prin educație și cultură; COM(2017) 673 final.

domeniul educației și formării profesionale (ET2020)⁹, se afirmă că *„Educația și formarea profesională au un rol important în asigurarea faptului că valorile umane și civice pe care le împărtășim sunt păstrate și transmise generațiilor viitoare, pentru a promova libertatea de gândire și de exprimare, incluziunea socială și respectul pentru ceilalți, precum și pentru a preveni și a combate discriminarea sub toate formele sale”* și, mai mult, se propune ca *„educația favorabilă incluziunii, egalitatea, echitatea, nediscriminarea și promovarea competențelor civice”* să fie un nou domeniu prioritar pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale.

Comisia a pus în aplicare o gamă largă de măsuri și acțiuni specifice. Printre acestea se numără crearea grupului de lucru ET2020 privind promovarea cetățeniei și a valorilor comune, organizarea unei inițiative a „modelelor de urmat” în cadrul căreia o serie de persoane se implică în activități de promovare a incluziunii sociale și de prevenire a excluziunii și a radicalizării, crearea unui set de instrumente pentru lucrătorii de tineret și organizațiile care lucrează cu tinerii expuși riscului de marginalizare, un Premiu european pentru incluziunea socială prin sport și furnizarea unor fonduri de peste 400 de milioane EUR anual, prin programul Erasmus+. Este vorba despre fonduri în favoarea parteneriatelor transnaționale menite să dezvolte abordări și practici politice inovatoare de bază, acordând prioritate incluziunii sociale, promovării valorilor comune și înțelegerii interculturale.

În plus, în cadrul pachetului privind investiția în tinerii Europei¹⁰, Comisia și-a prezentat strategia pentru o educație de înaltă calitate, favorabilă incluziunii și orientată către viitor alături de o serie de inițiative specifice. În acest context, Comisia a propus acțiuni legate de educația favorabilă incluziunii și de promovarea valorilor comune, inclusiv dezvoltarea profesională continuă a cadrelor didactice, dezvoltarea în continuare a Setului european de instrumente școlare, precum și utilizarea fondurilor Erasmus+ și Orizont 2020 pentru promovarea bunelor practici în materie de învățare favorabilă incluziunii.

Alte inițiative legate de prezenta recomandare:

- Recomandarea Comisiei din 2013 intitulată [„Investiția în copii: ruperea cercului vicios al defavorizării”](#)¹¹, care a subliniat necesitatea de a furniza educație și îngrijire de înaltă calitate copiilor preșcolari, precum și de a îmbunătăți impactul sistemelor educaționale asupra egalității de șanse;
- [Concluziile adoptate de Consiliu în 2014 referitoare la un plan de lucru în domeniul culturii pentru perioada 2015-2018](#), care acordă prioritate colaborării în domeniul politicilor UE în privința contribuției culturii la incluziunea socială, pe baza angajamentelor pentru diversitate culturală și dialog intercultural din cadrul Agendei europene pentru cultură;
- Concluziile adoptate de Consiliu în 2016 în ceea ce privește dezvoltarea competențelor media și a gândirii critice cu ajutorul educației și formării, în cadrul cărora statele membre au fost de acord că alfabetizarea mediatică,

⁹ Raportul comun al Consiliului și al Comisiei privind punerea în aplicare a Cadrului strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale (ET 2020) - Noi priorități pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale (JO C 417, 15.12.2015).

¹⁰ Comunicarea Comisiei privind îmbunătățirea și modernizarea educației, COM(2016) 941; Comunicarea Comisiei privind dezvoltarea școlilor și calitatea excelentă a predării pentru un început bun în viață, COM(2017) 248; Comunicarea Comisiei privind o nouă agendă pentru învățământul superior, COM(2017) 247.

¹¹ Recomandarea Comisiei din 20 februarie 2013 „Investiția în copii: ruperea cercului vicios al defavorizării”, 2013/112/UE.

gândirea critică și competențele digitale sunt competențe absolut necesare pentru participarea activă la viața democratică și pentru sporirea șanselor de inserție profesională și, ca atare, ar trebui să fie dobândite de către elevii și studenții de toate vârstele;

- Concluziile adoptate de Consiliu în 2017 în ceea ce privește rolul activităților pentru tineret în sprijinirea dezvoltării tinerilor, în cadrul cărora statele membre au convenit să intensifice cooperarea, învățarea reciprocă și schimburile cu privire la promovarea și dezvoltarea deprinderilor de viață în rândul tinerilor;
- Cadrul de competențe-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții reînnoit în 2018¹², care descrie competențele civice ca fiind capacitatea de a acționa ca o persoană responsabilă și de a participa pe de-a-ntregul la viața civică și socială, pe baza înțelegerii conceptelor și structurilor sociale, economice și politice, precum și a evoluțiilor de pe plan mondial și a durabilității. Faptul că se acordă o mai mare importanță competenței civice în această revizuire a cadrului de competențe-cheie subliniază rolul cetățeniei, al valorilor democratice și al drepturilor omului în societatea globală de astăzi, care este din ce în ce mai conectată. Se recunoaște astfel importanța capacitării indivizilor pentru ca aceștia să poată acționa în calitate de cetățeni responsabili, activi, capabili să contribuie la construirea unor societăți pașnice, tolerante, favorabile incluziunii și sigure. În acest context, se consolidează mai mult alfabetizarea mediatică și competențele interculturale;
- Anul european al patrimoniului cultural 2018, care are drept obiectiv sensibilizarea opiniei publice cu privire la istoria și la valorile comune și încurajarea cetățenilor să exploreze patrimoniul cultural bogat și variat al Europei;
- Planul de acțiune privind integrarea resortisanților din țările terțe¹³, publicat de Comisie în 2016, care subliniază faptul că integrarea este esențială pentru bunăstarea, prosperitatea și coeziunea societăților europene în viitor, fiind totodată o chestiune de interes comun pentru toate statele membre;
- Concluziile din 2017 ale Consiliului bazate pe Comunicarea Comisiei din 12 aprilie 2017 privind protecția copiilor migranți, care subliniază importanța accesului egal și timpuriu la educație formală și favorabilă incluziunii, inclusiv la educație și îngrijire a copiilor preșcolari;
- Concluziile din 2016 ale Consiliului referitoare la accelerarea procesului de integrare a romilor, care invită statele membre să își intensifice eforturile de promovare a accesului egal la un învățământ general de calitate, favorabil incluziunii;
- Concluziile adoptate de Consiliu în 2017 în ceea ce privește incluziunea în diversitate pentru a se atinge o educație de înaltă calitate pentru toți, în cadrul cărora statele membre au convenit să instituie măsuri care să promoveze o cultură a unei școli democratice și incluzive, să elaboreze măsuri care să permită identificarea timpurie și prevenirea excluziunii sociale și care să încurajeze o cooperare mai strânsă între educație și alte domenii relevante,

¹² [REFERINȚA URMEAZĂ A FI ADĂUGATĂ DUPĂ ADOPTARE]

¹³ Comunicarea Comisiei: Plan de acțiune privind integrarea resortisanților din țările terțe, COM(2016) 377 final.

precum cultura, tineretul, sportul, ocuparea forței de muncă, protecția socială, securitatea și alte canale de acțiune privind incluziunea socială;

- [Corpul european de solidaritate](#), care oferă tinerilor șansa de a face voluntariat sau de a se implica în proiecte în propria țară sau în străinătate pentru a ajuta comunități și oameni din toată Europa. Acesta reunește tinerii în scopul de a construi o societate mai inclusivă, care să sprijine persoanele vulnerabile și să răspundă provocărilor societale;
- [Reference Framework of Competences for Democratic Culture](#) (Cadrul de referință al competențelor pentru cultura democratică), lansat de Consiliul Europei în 2016.

Coerența cu alte politici ale Uniunii

Obiectivul principal al prezentei recomandări este de a promova valorile comune, educația favorabilă incluziunii și o dimensiune europeană a predării. Recomandarea este complementară activității desfășurate în prezent de Comisie în ceea ce privește punerea în aplicare a [Pilonului european al drepturilor sociale](#)¹⁴ în sensul că oferă un sprijin întărit „dreptului la educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții favorabile incluziunii și de înaltă calitate pentru a dobândi și a menține competențe care îi permit [oricărei persoane] să participe deplin în societate și să gestioneze cu succes tranzițiile pe piața forței de muncă”.

Prezenta recomandare se înscrie totodată în obiectivele enunțate în [Raportul din 2017 privind cetățenia Uniunii](#)¹⁵, în care Comisia a recunoscut că sunt necesare eforturi continue pentru a asigura cunoașterea de către toți cetățenii UE a drepturilor pe care le au și posibilitatea lor de a participa plener la procesul democratic european. Raportul a subliniat că promovarea conștientizării cetățeniei UE și a valorilor care decurg din aceasta în rândul tinerilor europeni care ajung la vârsta la care pot vota și al persoanelor care obțin cetățenia unui stat membru, precum și în societate în ansamblul său, necesită un efort comun al tuturor actorilor implicați la toate nivelurile – statele membre, inclusiv autoritățile locale și regionale ale acestora, instituțiile UE și societatea civilă.

2. TEMEI JURIDIC, SUBSIDIARITATE ȘI PROPORȚIONALITATE

• **Temei juridic**

Inițiativa este în conformitate cu articolele 165 și 166 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Articolul 165 prevede că Uniunea contribuie la dezvoltarea unei educații de calitate, prin încurajarea cooperării dintre statele membre și, în cazul în care este necesar, prin sprijinirea și completarea acțiunii acestora, respectând pe deplin responsabilitatea statelor membre față de conținutul învățământului și de organizarea sistemului educațional. Articolul 166 prevede că Uniunea pune în aplicare o politică de formare profesională care sprijină și completează acțiunile statelor membre, respectând pe deplin responsabilitatea statelor membre față de conținutul și organizarea formării profesionale.

Inițiativa nu propune nicio extindere a competenței de reglementare a UE sau a angajamentelor cu caracter obligatoriu care revin statelor membre. Statele membre vor decide,

¹⁴ Comunicarea Comisiei privind instituirea unui Pilon european al drepturilor sociale, COM/2017/0250 final.

¹⁵ Raportul Comisiei referitor la consolidarea drepturilor cetățenilor într-o Uniune a schimbărilor democratice, Raportul din 2017 privind cetățenia Uniunii, COM/2017/030 final.

în conformitate cu situația de pe plan național, modul în care vor pune în aplicare recomandarea Consiliului.

- **Subsidiaritate (în cazul competențelor neexclusive)**

Cu toate că multe state membre au pus în aplicare felurite acțiuni menite să sprijine sistemele educaționale favorabile incluziunii și să promoveze valorile comune la nivel național, este nevoie de mai multă cooperare la nivel european.

Valoarea adăugată a acțiunii la nivelul UE constă în capacitatea UE:

- de a promova o înțelegere comună a importanței valorilor comune;
- de a sprijini activitatea desfășurată de statele membre în vederea executării unor acțiuni la nivel național și regional pentru a promova valorile comune;
- de a finanța inițiativele de mobilitate și de înfrățire și alte proiecte transnaționale;
- de a facilita schimbul de cunoștințe, de experiență și de bune practici.

- **Proportionalitate**

Propunerea consolidează înțelegerea comună a valorilor, a educației favorabile incluziunii și a dimensiunii europene a predării, demonstrând modul în care pot fi promovate acestea prin educație. Ea permite statelor membre și Comisiei să facă schimb de informații și de bune practici și să elaboreze politici atât la nivel național, cât și la nivelul UE. Măsura este considerată proporțională întrucât angajamentele pe care și le vor asuma statele membre au un caracter voluntar, iar fiecare stat membru decide ce abordare adoptă pentru a pune în practică acțiunile menite să promoveze valorile comune, educația favorabilă incluziunii și o dimensiune europeană a predării.

- **Alegerea instrumentului**

O recomandare a Consiliului este un instrument adecvat în domeniul educației și formării, în cadrul căruia UE are o competență de susținere, și este un instrument care a fost utilizat în mod frecvent pentru acțiunile europene în domeniile educației și formării. Ca instrument juridic, aceasta semnaleză angajamentul statelor membre față de măsurile prevăzute în textul său și furnizează o bază politică mai solidă pentru cooperarea în acest domeniu, respectând, în același timp, pe deplin competența statului membru în domeniile educației și formării.

3. REZULTATELE EVALUĂRILOR *EX POST*, ALE CONSULTĂRILOR CU PĂRȚILE INTERESATE ȘI ALE EVALUĂRILOR IMPACTULUI

- **Evaluări *ex post*/verificări ale adecvării legislației existente**

Nu se aplică.

- **Consultările cu părțile interesate**

La 19 mai 2017 s-a lansat o consultare publică online, care s-a încheiat la 11 august 2017. În total, s-au primit **1 124 de răspunsuri**, inclusiv peste 200 de documente de poziție, ceea ce a ilustrat interesul mare pe care îl suscită inițiativa. Răspunsurile au arătat un consens aproape unanim (95 %) cu privire la rolul educației în sprijinirea tinerilor „să înțeleagă importanța valorilor comune și să le respecte” și la faptul că UE ar trebui să ajute statele membre în acest demers (98 %). Rezultatele consultării sunt disponibile [online](#).

În continuare sunt prezentate câteva dintre principalele constatări în urma procesului de consultare:

- Majoritatea **respondenților (62,6 %)** consideră că **educația joacă deja un rol important** în a-i ajuta pe tineri să înțeleagă importanța valorilor comune și să le respecte, însă o parte semnificativă, aproape **40 % dintre respondenți, cred că educația ar putea face mai mult de atât;**
- Aproape toți respondenții (98 %) au convenit asupra necesității de a **promova educația favorabilă incluziunii**, care să vină în întâmpinarea nevoilor tuturor elevilor, în timp ce numai 16 % au considerat că educația îndeplinește deja această funcție. În general, s-a exprimat un sprijin larg pentru instrumentele UE. Se consideră că cele mai eficiente sunt finanțarea din partea UE (93,3 %), sprijinul acordat cooperării între școli și universități pentru a promova inovarea și modernizarea (91,6 %), mobilitatea în scop educațional pentru studenți (91,5 %) și schimburile de elevi între școli pe termen scurt (88,2 %);
- Aproape toți respondenții (93,2 %) au considerat important sau foarte important ca oamenii să își **consolideze cunoștințele cu privire la istoria, cultura și valorile UE** și ale altor state membre, pentru a înțelege în întregime rolul pe care îl au în calitate de membri responsabili și activi ai societăților europene.

În plus, s-au organizat o gamă largă de evenimente și reuniuni consultative:

Printre reuniunile la care s-au primit contribuții din partea statelor membre se numără: reuniunea Grupului la nivel înalt (înalți funcționari din ministerele educației) din perioada 15-16 iunie 2017 (Estonia) și trei reuniuni ale directorilor generali, una pe tema învățământului superior, organizată în 13-14 martie 2016, și două pe tema școlilor, care au avut loc în 10-11 aprilie 2016 (Malta) și în 18-19 septembrie 2017 (Estonia);

Printre evenimentele în cadrul cărora s-au primit contribuții din partea părților interesate se numără: conferința Jean Monnet din 15 noiembrie 2015¹⁶; un colocviu găzduit de prim-vicepreședintele Timmermans, în cooperare cu comisarii Jourová și Oettinger, referitor la mass-media și democrație, inclusiv la rolul pe care îl joacă jurnalismul etic și alfabetizarea mediatică în societățile democratice și pluraliste¹⁷; dialogurile la nivel înalt purtate de Comisie cu organizațiile religioase și neconfesionale dedicate în 2016 integrării și valorilor europene; un colocviu găzduit de comisarul Navracsics referitor la promovarea incluziunii și a valorilor fundamentale prin educație, organizat la 26 mai 2016¹⁸; Forumul european pentru educație, formare și tineret¹⁹ și o reuniune specială cu societatea civilă²⁰, 19-21 octombrie 2016; au fost consultate de asemenea organizațiile societății civile în cadrul unui seminar participativ dedicat, organizat în decembrie 2015, precum și partenerii sociali și organizațiile de tineret, în ianuarie 2016. În fine, prezenta recomandare dă curs concluziilor Colocviului

¹⁶ Pentru mai multe detalii a se consulta http://ec.europa.eu/education/events/20151109-jean-monnet-conference_en

¹⁷ Concluziile pot fi consultate la adresa http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-50/2016-fundamental-colloquium-conclusions_40602.pdf

¹⁸ Raportul poate fi consultat la adresa http://ec.europa.eu/education/sites/education/files/201605-colloquium-report-radicalisation_en.pdf

¹⁹ Raportul poate fi consultat la adresa https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/flash-report-ety-forum-2016_en.pdf

²⁰ Raportul poate fi consultat la adresa https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/flash-report-cso-day-2016_en.pdf

privind drepturile fundamentale organizat de Comisia în 2015 pe tema prevenirii și combaterii antisemitismului și a islamofobiei, inclusiv prin educație²¹.

Participanții la reuniunile menționate mai sus și-au exprimat sprijinul ferm și interesul pentru cercetarea modului în care educația favorabilă incluziunii poate contribui la promovarea valorilor comune, precum și a rolului pe care Uniunea Europeană îl poate juca în această privință.

Grupul de lucru ET2020 privind promovarea prin educație a cetățeniei și a valorilor comune ale libertății, toleranței și nediscriminării a organizat o serie de activități de învățare reciprocă cu privire la aceste chestiuni. În urma acestor activități de învățare reciprocă s-au transmis, printre altele, următoarele mesaje-cheie²²:

- Educația ar trebui să ofere mai mult decât egalitate de șanse pentru a asigura incluziunea unei mari varietăți de elevi și studenți și progresul în direcția unei reale echități educaționale;
 - Valorile trebuie experimentate de elevi/studenți și de educatori. Valorile nu trebuie predate, ci însușite prin experiență nemijlocită. Valorile democratice trebuie să fie aplicate în clasă, de exemplu prin învățare pe bază de proiecte, iar școlile trebuie să adopte o abordare care să implice întreaga școală, prin participarea activă a elevilor, a părinților, a cadrelor didactice și a comunității în sens mai larg;
 - Ar trebui să se pună un accent mai mare pe derularea, în cadrul comunității, a unor acțiuni fondate pe valori care să vizeze copiii expuși riscului de excludere, cu alte cuvinte nu doar pe cei care părăsesc timpuriu școala, ci și pe cei eliminați temporar de la cursuri sau exmatriculați dintr-una sau mai multe școli și marginalizați. Au existat, de asemenea, apeluri la consolidarea sprijinului, inclusiv financiar, în favoarea inițiativelor care acordă a doua/a treia șansă, a învățării individuale adaptate la nevoile elevului și a mentoratului pentru copiii marginalizați și excluși.
- **Obținerea și utilizarea expertizei**

Prezenta propunere se bazează pe o gamă largă de rapoarte și studii, precum și pe expertiza dobândită în urma activităților de învățare reciprocă și a reuniunilor grupului de lucru ET2020 privind promovarea prin educație a cetățeniei și a valorilor comune ale libertății, toleranței și nediscriminării.

Activitatea [Agenției Europene pentru Educație Specială și Incluzivă](#)²³ urmărește să asigure echitate, șanse și drepturi egale tuturor celor care studiază, în special celor vulnerabili la

²¹ Concluziile pot fi consultate la adresa http://ec.europa.eu/justice/events/colloquium-fundamental-rights-2015/files/fundamental_rights_colloquium_conclusions_ro.pdf

²² Mesajele-cheie desprinse din activitățile de învățare reciprocă cu privire la gândirea critică și alfabetizarea mediatică, la competențele sociale și civice, la educația favorabilă incluziunii și învățământul pedagogic pot fi consulta la adresa http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/expert-groups/citizenship-common-values_en

²³ Această agenție este o organizație independentă care acționează ca platformă de colaborare pentru ministerele educației din statele membre ale UE. Obiectivul său principal este de a le ajuta să își îmbunătățească politicile și practicile educaționale, furnizându-le informații bazate pe dovezi și îndrumându-le în implementarea unor politici educative favorabile incluziunii. Agenția este finanțată din fondurile Erasmus+ și din contribuțiile ministerelor naționale. 27 de state membre, precum și Elveția, Islanda și Norvegia sunt membre ale agenției.

marginalizare și la excludere, cum ar fi elevii cu dizabilități și/sau cu nevoi educaționale speciale. Această agenție contribuie la procesul de elaborare a politicilor UE, prin diferitele sale rapoarte și publicații pe teme precum educația copiilor preșcolari, părăsirea timpurie a școlii în rândul elevilor cu nevoi educaționale speciale și capacitatea cadrelor didactice să promoveze educația favorabilă incluziunii.

[Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene](#) are sarcina specifică de a acorda consiliere independentă și bazată pe probe în domeniul drepturilor fundamentale, precum și de a derula activități de comunicare și de sensibilizare pe tema drepturilor fundamentale, pentru a asigura protecția drepturilor locuitorilor din UE.

Potrivit probelor strânse din rapoartele analitice ale rețelei academice NESET II (Rețeaua de experți în materie de aspecte sociale ale educației și formării profesionale²⁴), sistemele de educație și formare care aplică standarde înalte de calitate pentru toți, care promovează abordări personalizate și favorabile incluziunii în care sunt implicați părinții, care sprijină intervenția timpurie și care vizează elevii și studenții dezavantajați, în special în învățământul general, pot constitui o puternică forță motrice a incluziunii sociale. În mod similar, rețeaua NESET II a subliniat faptul că fenomenul de *bullying* reprezintă un afront la adresa valorilor comune ale libertății, toleranței și nediscriminării și a oferit o perspectivă asupra celor mai eficiente strategii și practici de prevenire a *bullying*-ului și a violenței în școlile din întreaga Uniune Europeană²⁵.

Raportul Eurydice privind „[Educația civică în școlile din Europa](#)” (2017), întocmit în numele Comisiei, a examinat modul în care poate fi folosită educația civică pentru a crea medii de învățare antrenante și interactive prin utilizarea unor metode pedagogice inovatoare în vederea dezvoltării cunoștințelor, a aptitudinilor și a atitudinilor de care au nevoie tinerii pentru a deveni cetățeni activi.

[Monitorul educației și formării](#) (2017) a subliniat, de asemenea, necesitatea de a face sistemele educaționale mai incluzive, dat fiind că reușita școlară depinde în mare măsură de mediul socioeconomic al elevilor și studenților.

În ceea ce privește grupul de lucru ET2020 și activitățile sale specifice de învățare reciprocă, mesajele-cheie care merită menționate în contextul prezentei recomandări sunt următoarele:

- Instituțiile de învățământ ar trebui să devină o parte integrantă a comunității locale și să contribuie la stimularea unei cooperări mai strânse cu societatea civilă, cu organizațiile de tineret, cu autoritățile locale și cu sectorul de afaceri pentru a ajuta la educarea tinerilor;
- Existența unei culturi a învățării democratice și favorabile incluziunii care prețuiește diversitatea și lasă loc dialogului și dezbaterilor pe teme controversate este esențială pentru învățarea socio-emoțională și pentru dobândirea de competențe sociale și civice;

²⁴ [Policy and Practices for Equality and Inclusion In and Through Education: Evidence and policy guidance from European research projects funded under FP6 and FP7](#) (2015), http://nesetweb.eu/wp-content/uploads/2015/08/AR1_2015.pdf; [Education Policies and Practices to Foster Tolerance, Respect for Diversity and Civic Responsibility in Children and Young People in the EU](#) (2016), <http://nesetweb.eu/en/library/education-policies-and-practices-to-foster-tolerance-respect-for-diversity-and-civic-responsibility-in-children-and-young-people-in-the-eu/>

²⁵ [How to Prevent and Tackle Bullying and School Violence: Evidence and Practices for Strategies for Inclusive and Safe Schools](#) (2015), http://nesetweb.eu/wp-content/uploads/2015/08/AR2_2015.pdf

- Cadrele didactice trebuie sprijinite și capacitate să gestioneze diversitatea și să dezvolte competențele sociale și civice ale elevilor lor, prin formare inițială și dezvoltare profesională continuă, cu ajutorul unor instrumente practice și prin îndrumare și sprijin permanente.

- **Evaluarea impactului**

Date fiind abordarea complementară a activităților propuse față de inițiativele statelor membre, caracterul lor voluntar și amploarea efectelor preconizate, nu a fost necesară și, prin urmare, nici efectuată o evaluare a impactului. În schimb, elaborarea propunerii s-a bazat pe studii anterioare, pe consultarea cu statele membre și pe o consultare publică.

- **Adecvarea reglementărilor și simplificarea**

Nu se aplică.

- **Drepturi fundamentale**

Prezenta recomandare își propune să sprijine statele membre în eforturile lor de a promova drepturile fundamentale.

4. IMPLICAȚIILE BUGETARE

Prezenta inițiativă nu va necesita resurse suplimentare de la bugetul UE.

Acolo unde va fi cazul, se va încuraja utilizarea programelor de finanțare ale UE precum Erasmus+, Europa Creativă și Europa pentru cetățeni, pentru a contribui la finanțarea mobilității individuale în scop educațional, a schimburilor virtuale, a proiectelor de cooperare și a activităților de voluntariat care servesc la promovarea valorilor comune, a incluziunii și a cunoașterii Europei. Acest lucru se va realiza în conformitate cu temeiul juridic al programelor respective și ținând cont de capacitatea financiară a fiecăruia dintre ele.

5. ALTE ELEMENTE

- **Planuri de punere în aplicare și modalități de monitorizare, evaluare și raportare**

Prezenta recomandare va fi pusă în aplicare prin colaborarea continuă în contextul Cadrului strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale (ET2020) și al oricărui cadru care îi va urma acestuia. Acțiunile întreprinse pentru a da curs prezentei recomandări vor face obiectul unor examinări periodice prin intermediul acestor cadre, inclusiv în Monitorul educației și formării.

- **Documentele explicative (în cazul directivelor)**

Nu se aplică.

- **Explicații detaliate cu privire la prevederile specifice ale propunerii**

Ținând seama de marea varietate a sistemelor de educație și respectând totodată principiul subsidiarității, propunerea identifică o serie de recomandări pentru a îndruma statele membre în procesul de elaborare a celor mai eficiente măsuri care să promoveze valorile comune, să furnizeze o educație favorabilă incluziunii și să confere o dimensiune europeană predării în contextul specific al fiecăruia dintre ele.

În ceea ce privește **promovarea valorilor comune**, propunerea recomandă ca statele membre

- să promoveze furnizarea de educație civică și educație etică specifice;
- să îmbunătățească gândirea critică și alfabetizarea mediatică;

- să încurajeze participarea activă a elevilor, a părinților și a cadrelor didactice la guvernarea școlilor, precum și participarea activă a tinerilor în cadrul comunităților lor locale;
- să promoveze cele mai bune practici existente, precum cele stabilite de Consiliul Europei în cadrul competențelor pentru cultura democratică.

În ceea ce privește **educația favorabilă incluziunii** pentru toți elevii și studenții, propunerea recomandă

- să se înscrie toți copiii, de la o vârstă fragedă, în sistemele de educație și, totodată, să se ofere sprijin elevilor cu nevoi educaționale speciale, să se ofere flexibilitate în tranziția între diferite niveluri de educație și să se asigure suficientă orientare educațională și profesională;
- să se facă uz de expertiza și sprijinul Agenției Europene pentru Educație Specială și Incluzivă.

În ceea ce privește **dimensiunea europeană a predării**, propunerea recomandă

- să se faciliteze studierea UE și a statelor sale membre și să se încurajeze participarea la inițiativele de mobilitate și de înfrățire virtuală și la proiecte derulate pe teren.

În vederea atingerii obiectivelor menționate anterior, propunerea recomandă să se ofere cadrelor didactice o formare inițială și continuă corespunzătoare în domeniul educației civice și al metodelor pedagogice favorabile incluziunii și să li se faciliteze participarea la schimburi de experiență și programe de studiu.

Textul propune măsuri de punere în aplicare specifice care ar putea ajuta autoritățile statelor membre să atingă aceste obiective.

Propunerea salută totodată intenția Comisiei de a ajuta statele membre să se conformeze recomandărilor menționate mai sus, inclusiv prin finanțarea mobilității în scop educațional, a schimburilor reciproce, a proiectelor de cooperare, a voluntariatului și a activităților de tineret, prin învățarea reciprocă și schimbul de bune practici în contextul cadrului ET2020 și prin dezvoltarea bazei de date factice pentru reformele politicilor.

Propunere de

RECOMANDARE A CONSILIULUI

privind promovarea valorilor comune, a educației favorabile incluziunii și a dimensiunii europene a predării

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolele 165 și 166,

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

întrucât:

- (1) Potrivit articolului 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană, „Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați”.
- (2) Inspirată de aceste valori, Uniunea a reușit să reunească țări, comunități și oameni într-un proiect politic unic, care a asigurat Europei cea mai îndelungată perioadă de pace de până acum, ceea ce, la rândul său, a adus stabilitate socială și prosperitate economică. Adoptarea de către statele membre a valorilor stabilite în tratat creează un fundament comun care constituie trăsătura distinctă a identității și modului de viață europene și oferă Uniunii un loc pe scena mondială.
- (3) Uniunea și statele sale membre se confruntă cu o varietate de provocări, printre care populismul, xenofobia, naționalismul care instigă la dezbinare, discriminarea, răspândirea știrilor false și dezinformarea, precum și radicalizarea. Aceste fenomene ar putea constitui o amenințare serioasă la adresa fundamentelor democrațiilor noastre, ar putea submina încrederea în statul de drept și în instituțiile democratice și ar putea sta în calea sentimentului comun de apartenență existent atât în interiorul fiecăreia dintre societățile noastre europene, cât și între acestea.
- (4) Necunoașterea originilor Uniunii, a motivelor pentru care a fost creată și a principiilor sale de funcționare favorizează dezinformarea și împiedică formarea unor opinii în cunoștință de cauză referitoare la acțiunile Uniunii. Cunoașterea diversității Uniunii și a statelor sale membre stă la baza respectului reciproc, a înțelegerii și a cooperării în cadrul statelor membre și între acestea.
- (5) Educația la toate nivelurile și de la vârste fragede joacă un rol central în promovarea și predarea valorilor comune. Ea contribuie la asigurarea incluziunii sociale, oferind fiecărui copil o șansă reală de a reuși în viață. Ea le oferă cetățenilor șansa de a deveni activi și de a gândi critic și dezvoltă înțelegerea identității europene.
- (6) La reuniunea pe tema Agendei liderilor organizată la Göteborg în noiembrie 2017, liderii europeni au dezbătut importanța educației și a culturii pentru viitorul Europei. Ca punct de pornire pentru respectiva dezbateră, Comisia și-a prezentat viziunea unui

Spațiu european al educației și a propus o serie de inițiative în comunicarea sa intitulată „Consolidarea identității europene prin educație și cultură”²⁶, potrivit căreia „consolidarea identității noastre europene rămâne esențială, educația și cultura fiind cei mai buni vectori în acest sens”.

- (7) Unul dintre obiectivele cadrului ET2020 pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale²⁷, și anume promovarea echității, a coeziunii sociale și a cetățeniei active, a fost definit pe baza faptului că educația ar trebui să promoveze competențele interculturale, valorile democratice și respectarea drepturilor fundamentale, să combată toate formele de discriminare și de rasism și să doteze tinerii cu capacitatea de a interacționa pozitiv cu alți tineri dintr-o varietate de medii.
- (8) Declarația de la Paris²⁸, adoptată la 17 martie 2015 de miniștrii educației din Europa, a arătat angajamentul statelor membre de a promova valorile comune, de a îmbunătăți gândirea critică și alfabetizarea mediatică, educația favorabilă incluziunii și dialogul intercultural. Răspunsurile primite la o consultare publică la nivelul UE²⁹ denotă clar că ar trebui promovată educația favorabilă incluziunii. Doar 16 % dintre respondenți consideră că educația atinge în prezent acest obiectiv. 95 % consideră că educația ar trebui să îi ajute pe tineri să înțeleagă importanța valorilor comune și că Uniunea ar trebui să sprijine statele membre în realizarea acestei sarcini (98 %).
- (9) O anchetă Eurydice din 2017 pe tema educației civice în școlile din Europa³⁰ arată că educația civică se află, în prezent, în centrul atenției în mai multe țări europene. Cu toate acestea, aproape jumătate dintre țări încă nu dispun de politici în privința includerii educației civice în formarea inițială a cadrelor didactice. Prin urmare, ar trebui să se prevadă măsuri care să sprijine cadrele didactice și să le ofere mijloacele pentru ca acestea să poată crea o cultură a învățământului deschis și să poată gestiona grupuri de studiu variate, în scopul de a forma competențe civice, de a transmite patrimoniul comun al Europei, de a împărtăși valorile comune și de a reprezenta un exemplu de urmat pentru elevii și studenții lor.
- (10) Radicalizarea care duce la extremism violent continuă să fie o problemă acută în mai multe state membre. O parte din soluția la această problemă o reprezintă promovarea, inclusiv prin politici educaționale, a valorilor comune ca factor de coeziune și integrare socială. Pentru a sprijini statele membre în eforturile depuse, în iulie 2017, Comisia Europeană a înființat un grup de experți la nivel înalt privind radicalizarea³¹, cu scopul de a identifica măsuri de sprijin, inclusiv în educație.
- (11) Cele mai recente rezultate ale sondajului PISA³² și Monitorul educației și formării 2017³³ subliniază legătura dintre inegalitățile în domeniul educației și mediul

²⁶ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-strengthening-european-identity-education-culture_en.pdf

²⁷ Raportul comun pentru 2015 al Consiliului și al Comisiei privind punerea în aplicare a Cadrului strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale (ET 2020) - Noi priorități pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale (JO C 417, 15.12.2015).

²⁸ http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/news/2015/documents/citizenship-education-declaration_en.pdf

²⁹ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/results-citizenship-consultation_en.pdf

³⁰ https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/images/6/68/215_EN_Citizenship_2017_N.pdf

³¹ Decizia Comisiei din 27 iulie 2017 de instituire a Grupului de experți la nivel înalt privind radicalizarea al Comisiei. JO C252/3, 3.8.2017.

³² <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf>

³³ http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/et-monitor_ro

socioeconomic al elevilor și studenților. Datele oferite de PISA arată că elevii din familii mai sărace au de trei ori mai multe șanse de a înregistra rezultate mai slabe la învățatură decât colegii lor din familii mai bogate și că elevii care provin din familii de migranți au de două ori mai multe șanse să fie slabi la învățatură față de alți colegi. Pentru a preveni marginalizarea tinerilor, este esențial să dispunem de sisteme de educație echitabile și favorabile incluziunii care să încurajeze coeziunea socială, să pună bazele unei cetățenii active și să sporească șansele de inserție profesională.

- (12) Sondajele Eurobarometru subliniază un nivel extrem de scăzut de cunoștințe despre Uniune. Potrivit unui sondaj de opinie din 2014, 44 % dintre respondenți consideră că au cunoștințe limitate despre cum funcționează Uniunea³⁴, iar un sondaj din 2011 arată că o majoritate relativă a respondenților consideră că nu sunt bine informați despre Uniunea Europeană³⁵. Același sondaj a indicat totodată că o treime dintre respondenți nu știu exact cât de multe state membre are Uniunea³⁶. În fine, cel mai recent sondaj Eurobarometru³⁷ subliniază că 35 % dintre respondenți consideră că ar fi foarte util pentru viitorul Europei să avem standarde de educație comparabile.
- (13) În acest context, este indispensabil ca statele membre să își intensifice eforturile pentru a continua punerea în aplicare a tuturor obiectivelor Declarației de la Paris din 2015. Este deosebit de important să se continue promovarea valorilor comune ca factori de coeziune și incluziune, să se favorizeze crearea unor medii de învățare participativă la toate nivelurile educației, să se îmbunătățească formarea cadrelor didactice pe tema cetățeniei și a diversității și să se consolideze gândirea critică și alfabetizarea mediatică a tuturor elevilor și studenților.
- (14) Pentru a obține o coeziune mai mare a societăților noastre este indispensabil să se asigure, în mod real, accesul egal la o educație de calitate și favorabilă incluziunii pentru toți elevii și studenții, inclusiv pentru cei proveniți din familii de migranți sau din medii socioeconomice dezavantajate și pentru cei cu nevoi speciale. În acest demers, statele membre ar putea beneficia de instrumentele existente ale Uniunii, și anume Erasmus+, fondurile structurale și de investiții europene, Europa creativă, Europa pentru cetățeni, programul „Drepturi, egalitate și cetățenie, Corpul european de solidaritate și Orizont 2020, precum și de îndrumarea și expertiza Agenției Europene pentru Educație Specială și Incluzivă.
- (15) Programul Erasmus+ demonstrează că mobilitatea și contactele transfrontaliere sunt cea mai eficientă modalitate de a experimenta identitatea europeană. Este esențial ca toate categoriile de elevi și studenți să poată beneficia în mod egal de oportunitățile pe care le oferă acest program, în special prin schimburile între unitățile de învățământ din statele membre. Mobilitatea virtuală, mai ales prin rețeaua e-Twinning, este un instrument excelent de stabilire a unui contact direct între elevi și va fi utilizată pe scară mai largă în următorii ani, în combinație cu mobilitatea fizică.

³⁴ Sondajul Eurobarometru standard 81 din primăvara anului 2014, p. 117 (http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/eb/eb81/eb81_publ_en.pdf).

³⁵ Sondajul Eurobarometru standard 75 din primăvara anului 2011, p. 48 (http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/eb/eb75/eb75_publ_en.pdf).

³⁶ Sondajul Eurobarometru standard 75 din primăvara anului 2011, p. 50 (http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/eb/eb75/eb75_publ_en.pdf).

³⁷ Sondajul Eurobarometru special nr. 467 din toamna anului 2017, p. 6: „Majoritatea consideră că ar fi foarte util pentru viitorul Europei să avem standarde de viață comparabile (52 %), iar peste o treime (35 %) menționează standardele de educație comparabile”, <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2179>).

- (16) Includerea unei dimensiuni europene în predare ar trebui să îi ajute pe elevi și studenți să învețe prin experiență ce înseamnă identitatea europeană în toată diversitatea ei, dar și să întărească un sentiment de apartenență la Europa care să vină în completarea identităților și tradițiilor locale, regionale și naționale. Introducerea acestei dimensiuni europene în predare este, de asemenea, importantă pentru promovarea unei mai bune cunoașteri a Uniunii și a cunoașterii statelor sale membre.
- (17) Prezenta recomandare respectă în întregime principiile subsidiarității și proporționalității. Conținutul prezentei recomandări nu aduce atingere inițiativelor naționale existente în domeniile vizate, în special în domeniul educației civice naționale.

ADOPTĂ PREZENTA RECOMANDARE

Statele membre ar trebui:

Promovarea valorilor comune

1. să intensifice împărtășirea valorilor comune prevăzute la articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană de la o vârstă fragedă și la toate nivelurile de educație, pentru a întări coeziunea socială și sentimentul comun de apartenență la nivel local, regional, național și la nivelul Uniunii;
2. să continue punerea în aplicare a angajamentelor asumate prin Declarația de la Paris, îndeosebi:
 - (a) prin promovarea educației civice și etice, precum și a unui climat deschis în sălile de clasă, pentru a cultiva atitudinile tolerante și democratice;
 - (b) prin consolidarea gândirii critice și a alfabetizării mediatică, în special în ceea ce privește utilizarea internetului și a platformelor de comunicare socială, astfel încât să ridice nivelul de conștientizare a riscurilor legate de fiabilitatea surselor de informații și să stimuleze folosirea capacității de discernământ;
 - (c) prin dezvoltarea structurilor care promovează participarea activă a cadrelor didactice, a părinților, a elevilor și studenților și a comunității în sens mai larg la guvernarea școlilor și
 - (d) prin sprijinirea oportunităților de participare democratică oferite tinerilor, precum și a unei implicări active și responsabile a comunității;
3. să utilizeze în mod eficient instrumentele existente pentru a promova educația civică, în special Cadrul de referință al competențelor pentru cultura democratică³⁸, creat de Consiliul Europei;

Furnizarea unei educații favorabile incluziunii

4. să promoveze educația favorabilă incluziunii pentru toți elevii și studenții, îndeosebi:
 - (a) prin asigurarea unei educații de calitate pentru toți elevii de la o vârstă fragedă;
 - (b) prin oferirea sprijinului necesar elevilor și studenților în funcție de nevoile lor, inclusiv celor care provin din medii socioeconomice defavorizate, din familii de migranți, celor cu nevoi educaționale speciale și celor mai dotați;
 - (c) prin înlesnirea tranziției între diferitele niveluri de educație și prin asigurarea furnizării de orientare educațională și profesională corespunzătoare;
5. să recurgă în mod eficient la Agenția Europeană pentru Educație Specială și Incluzivă³⁹ pentru a implementa și pentru a monitoriza abordări favorabile incluziunii care sunt eficace în sistemele lor de învățământ;

Promovarea unei dimensiuni europene a predării

6. să promoveze o dimensiune europeană a predării, încurajând:

³⁸ *Competences for democratic culture - Living together as equals in culturally diverse democratic societies* (Competențe pentru cultura democratică - Să viețuim împreună ca egali în societăți democratice și diverse din punct de vedere cultural) (2016), <https://www.coe.int/en/web/education/competences-for-democratic-culture>

³⁹ Astfel cum se prevede la articolul 10 din Regulamentul (UE) nr. 1288/2013 de instituire a acțiunii „Erasmus+”: Programul Uniunii pentru educație, formare, tineret și sport.

- (a) înțelegerea contextului european și a patrimoniului comun și conștientizarea diversității statelor membre ale Uniunii;
- (b) cunoașterea originilor Uniunii și a modului său de funcționare;
- (c) participarea elevilor și a studenților, precum și a cadrelor didactice la rețeaua e-Twinning și la inițiativele de mobilitate transfrontalieră, în special în ceea ce privește școlile;
- (d) proiectele pe teren pentru a face mai cunoscută Uniunea Europeană în centrele de învățământ, îndeosebi prin interacțiunea directă cu tinerii;

Sprijinirea cadrelor didactice și a predării

7. să asigure cadrelor didactice, directorilor de unități de învățământ și personalului didactic universitar posibilitatea de a promova valorile comune și de a oferi o educație favorabilă incluziunii:
 - (a) prin măsuri care să le ofere cadrelor didactice, directorilor unităților de învățământ și cadrelor didactice universitare mijloacele care să îi ajute să transmită valorile comune și să promoveze cetățenia activă, insuflând totodată un sentiment de apartenență și răspunzând diferitelor nevoi ale celor care învață și
 - (b) prin promovarea schimburilor și a programelor de învățare reciprocă, precum și prin orientarea și mentoratul cadrelor didactice din învățământul preuniversitar și superior;

Măsuri de punere în aplicare

8. să revizuiască și, dacă este necesar, să modifice politicile și practicile existente în domeniul educației, al formării și al învățării non-formale, în scopul de a da curs prezentelor recomandări;
9. să identifice lacunele și să consolideze implicarea cetățenilor, consultarea și colectarea datelor în vederea îmbunătățirii procesului de elaborare a unor politici bazate pe probe în ceea ce privește dimensiunile socială și civică ale educației și formării;
10. să continue colaborarea în cadrele de cooperare strategică a UE din domeniile educației și formării, tineretului, sportului și culturii prin învățare reciprocă și schimb de bune practici, în vederea promovării valorilor comune;
11. să utilizeze eficient instrumentele de finanțare ale UE, în special Erasmus+, fondurile structurale și de investiții europene, Europa creativă, Europa pentru cetățeni, programul „Drepturi, egalitate și cetățenie” și Orizont 2020, în scopul de a se conforma prezentelor recomandări.

SALUTĂ INTENȚIA COMISIEI:

12. de a sprijini statele membre în punerea în aplicare a prevederilor prezentei recomandări prin modalitățile de finanțare și instrumentele disponibile, îndeosebi prin intermediul mobilității școlare și al rețelei e-Twinning;
13. de a sprijini reformele de politică și îmbunătățirea practicilor la nivel național și regional prin intermediul cadrului ET2020 pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale și al oricărui cadru care îi va urma acestuia;
14. de a elabora și de a revizui periodic instrumente de referință practice și documente de orientare pentru factorii de decizie politică și practicieni, precum și de a sprijini cercetarea și implicarea părților interesate în scopul de a umple golurile de cunoștințe;
15. de a examina și de a evalua acțiunile întreprinse pentru a da curs prezentei recomandări, în special prin intermediul cadrului ET2020, inclusiv al Monitorului educației și formării.

Adoptată la Bruxelles,

*Pentru Consiliu
Președintele*